

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

«23» жовтня 2024 року,

протокол № 2.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

Ірина КОВТУН

«23» жовтня 2024 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за заочною формою навчання

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИКИ:

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка

«21» жовтня 2024 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка

«21» жовтня 2024 року

_____ Олена ХИТРА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування

«21» жовтня 2024 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор

«21» жовтня 2024 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка

«21» жовтня 2024 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції	– 5
1.3. Семінарські (практичні) заняття	– 6
1.4. Самостійна робота студентів	– 20
1.5. Індивідуальні завдання	– 24
1.6. Підсумковий контроль	– 24
2. Схема нарахування балів	– 26
3. Рекомендовані джерела	– 28
3.1. Основні джерела	28
3.2. Допоміжні джерела	30
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 39

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Інд. завд.	СРС
1.	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у сталому розвитку національної економіки за умов євроінтеграції. Еволюція поглядів на зовнішньоекономічну діяльність	15	1	1	–	–	13
2	Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	15	1	1	–	–	13
3.	Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів. Міжнародні правила тлумачення торгових термінів ІНКОТЕРМС	15	1	1	–	–	13
4.	Експортно-імпортні операції з товарами й послугами. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства	15	1	1	–	–	13
5.	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку. Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності	15	1	1	–	–	13
6.	Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	15	1	1	–	–	13
	Усього годин:	90	6	6	–	–	78

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	<i>Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у сталому розвитку національної економіки за умов євроінтеграції. Еволюція поглядів на зовнішньоекономічну діяльність</i>	1
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 1.7. 1.8. 1.9.	Зовнішньоекономічна діяльність як економічна категорія. Функції ЗЕД. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у процесах євроінтеграції. Поняття зовнішньоекономічного комплексу і зовнішньоекономічної стратегії держави. Поняття й різновиди зовнішньоекономічних операцій. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку ЗЕД. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Теорії розвитку ЗЕД: класичні, регулятивні, альтернативні. Роль зовнішньоекономічної діяльності у відновленні і сталому розвитку економіки України у післявоєнний період.	
2.	<i>Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Митно-тарифні і нетарифні методи регулювання ЗЕД</i>	1
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5. 2.6. 2.7. 2.8. 2.9.	Рівнева структура системи регулювання світогосподарських зв'язків. Суб'єкти регулювання ЗЕД в Україні. Поняття й види зовнішньоекономічної політики держави. Політика вільної торгівлі і протекціонізм. Інструменти й методи регулювання ЗЕД. Зовнішньоекономічна політика України під час війни. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. Поняття тарифного регулювання і державної митної політики. Поняття, механізм застосування та способи побудови митного тарифу. Сутність, функції та різновиди мита. Наслідки введення тарифу для великих і малих країн. Нетарифне регулювання ЗЕД: поняття, передумови для застосування, переваги, підходи до класифікації. Правова основа регулювання зовнішньої торгівлі: особливості укладання міжнародних угод і договорів.	
3.	<i>Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів. Міжнародні правила тлумачення торгових термінів ІНКОТЕРМС</i>	1
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5.	Сутність, особливості, функції і види зовнішньоекономічних контрактів. Основні джерела правового регулювання зовнішньоекономічних контрактів. Ознаки договору міжнародної купівлі-продажу товарів. Техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічного контракту. Типова структура міжнародного контракту купівлі-продажу. Призначення і специфіка застосування термінів "ІНКОТЕРМС".	
4.	<i>Експортно-імпортні операції з товарами й послугами. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства</i>	1
4.1. 4.2. 4.3. 4.4.	Особливості міжнародної торгівлі. Сутність, переваги і ризики експортних та імпортних операцій. Вплив імпорту на макроекономічні процеси. Цілі та особливості реалізації стратегії імпортозаміщення. Специфіка послуг у контексті зовнішньої торгівлі. Призначення та специфіка здійснення реекспортних і реімпортних	

4.5.	Особливості організації і проведення міжнародних торгів (тендерів).	
4.6.	Поняття, основні критерії і функції світової ціни. Поняття інтернаціональної вартості.	
4.7.	Розбіжності та тенденції взаємозв'язку внутрішніх та зовнішніх цін. Множинність світових цін.	
4.8.	Класифікація цін і ціноутворювальні чинники світового ринку.	
4.9.	Стратегії ціноутворення у зовнішній торгівлі.	
5.	<i>Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку. Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності</i>	1
5.1.	Зміст посередницьких операцій. Переваги та недоліки залучення посередників у зовнішній торгівлі.	
5.2.	Класифікація посередників за обсягом повноважень.	
5.3.	Класифікація посередників за місцем на ринку.	
5.4.	Способи винагороди посередників.	
5.5.	Зустрічна торгівля: сутність, форми, фактори і наслідки розвитку.	
5.6.	Товарообмінні операції бартерного типу.	
5.7.	Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем.	
5.8.	Компенсаційні угоди на основі виробничого співробітництва.	
6.	<i>Транспортне обслуговування ЗЕД. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності. Економічний аналіз ЗЕД підприємства</i>	1
6.1.	Роль транспорту в зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Транспортні операції.	
6.2.	Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту.	
6.3.	Сутність та класифікація ризиків ЗЕД. Ризики ведення ЗЕД в умовах воєнного стану.	
6.4.	Методи страхування ризиків у ЗЕД.	
6.5.	Методологічні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.	
6.6.	Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	
	Усього	6

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у сталому розвитку національної економіки за умов євроінтеграції. Еволюція поглядів на зовнішньоекономічну діяльність

Питання для усного опитування та дискусії

1. Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язок.
2. Передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.
3. Класифікація зовнішньоекономічних операцій.
4. Функції зовнішньоекономічної діяльності.
5. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
6. Внутрішні та зовнішні чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
7. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
8. Класичні (описові) концепції зовнішньої торгівлі.
9. Регулятивні теорії розвитку ЗЕД.
10. Альтернативні теорії зовнішньоекономічної діяльності.
11. Тенденції зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції.

12. Перспективи розвитку зовнішньоекономічного комплексу України у післявоєнний період.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: євроінтеграція, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічна операція, зовнішньоекономічний комплекс країни, зовнішньоекономічні зв'язки, міжнародний поділ праці, принципи ЗЕД, система забезпечення ЗЕД, сталий розвиток, чинники розвитку ЗЕД; абсолютна перевага, альтернативні витрати, альтернативна ціна, закон міжнародної вартості, меркантилізм, фактороінтенсивність, факторонасиченість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність і основні передумови розвитку світової торгівлі та міжнародний поділ праці;
- сучасні умови виникнення та ефективного функціонування світової торгівлі;
- поняття та особливості зовнішньоекономічної діяльності;
- базові принципи реалізації зовнішньоекономічної діяльності;
- чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі;
- передумови виникнення та основні положення класичних (описових) концепцій зовнішньої торгівлі;
- передумови виникнення та основні положення регулятивних теорій розвитку ЗЕД;
- передумови виникнення та основні положення альтернативних теорій ЗЕД;
- роль зовнішньоекономічної діяльності у відновленні економіки України у післявоєнний період.

Практичні завдання

Завдання 1.

Показники продуктивності праці у виробництві тканини та пшениці в країнах А і Б наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Продукція	Показники продуктивності праці	
	Країни	
	Країна А	Країна Б
Пшениця (бушелів /год.)	50	40
Тканина (ярдів /год.)	25	100

1. Визначте, у виробництві якого товару країни мають абсолютні переваги.
2. Обчисліть вигоду від зовнішньої торгівлі для країни А та країни Б.

Завдання 2.

Витрати праці (у годинах) на виробництво печива та цукерок в Україні та Польщі наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Країни	Показники витрат праці (год)	
	Продукція	
	Печиво	Цукерки
Україна	12	4
Польща	2	8

1. У виробництві якого товару Україна має відносну перевагу і чому?
2. Розрахуйте альтернативну ціну цукерок, виражену через ціну печива, для України та для Польщі.

3. В якому інтервалі буде знаходитись ціна рівноваги на цукерки у випадку розвитку торгівлі між двома країнами?

4. Якщо відносна ціна рівноваги на цукерки внаслідок торгівлі буде дорівнювати 4, на якому з товарів буде спеціалізуватися кожна з країн і чому?

5. Підрахуйте виграш Польщі від торгівлі, якщо вона буде спеціалізуватися на виробництві печива.

Завдання 3.

Витрати робочого часу в країнах А і Б на виробництво товарів X, Y, Z, Q наведені у таблиці 3.

Таблиця 3

Витрати робочого часу		
ТОВАРИ	Країна А	Країна Б
X	1	12
Y	2	18
Z	4	24
Q	15	30

1. За якими товарами країна А має найбільшу та найменшу перевагу над країною Б?
2. Якщо заробітна плата в країні А у 8 разів вища, ніж у країні Б, які товари будуть продукуватися в країні А, а які – в країні Б?
3. Як зміниться торгівля, якщо різниця у рівнях заробітної плати скоротиться до 6 разів?

Завдання 4.

Українська ферма продукує пшеницю та молоко, для чого максимально може використати 800 год. праці та 1200 га землі. Виробництво 1 т пшениці потребує 20 год. праці та використання 10 га землі. Виробництво 1 т молока потребує 8 год. праці та 16 га землі.

1. Які фактори виробництва відносно більш інтенсивно використовуються для виробництва пшениці, які – для молока?
2. Чи може ферма виробити 50 т молока та 90 т пшениці одночасно?

Завдання 5.

Для виробництва одного плеєра необхідні 30 год. праці та 6 га землі; ціна плеєра – 90 дол. США. На вирощування 1 т авокадо необхідно 1,5 год. праці та 6 га землі.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Якщо у США 180 млн. працівників та 300 млн. га землі, а в Мексиці – 60 млн. працівників та 75 млн. га землі, то в якому співвідношенні буде здійснюватись торгівля двома товарами між США та Мексикою?
2. Чому спеціалізація в реальній торгівлі може бути іншою, ніж впливає з теорії співвідношення факторів виробництва?

Тема 2. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Митно-тарифні і нетарифні методи регулювання ЗЕД

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості регулювання ЗЕД на різних ієрархічних рівнях.
2. Характеристика органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції.
3. Органи місцевого самоврядування та регіональний аспект регулювання ЗЕД.
4. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності (фондові та валютні біржі).
5. Класифікація інструментів та методів регулювання ЗЕД.

6. Зовнішньоекономічна політика держави: поняття й різновиди.
7. Порівняльний аналіз політики вільної торгівлі та протекціонізму.
8. Зовнішньоекономічна політика України в умовах війни.
9. Поняття й основоположні принципи державної митної політики.
10. Характеристика митних режимів.
11. Поняття й функції мита. Класифікація мита.
12. Митні документи та специфіка їх оформлення.
13. Митна вартість та методи її визначення.
14. Особливості побудови митного тарифу.
15. Наслідки введення тарифу для великих і малих країн.
16. Поняття та особливості застосування нетарифного регулювання ЗЕД.
17. Кількісні обмеження зовнішньої торгівлі: ліцензування і квотування; «добровільні» обмеження експорту, ембарго.
18. Методи прихованого протекціонізму: сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів.
19. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити та субсидії.
20. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: автаркія, адміністративні інструменти регулювання ЗЕД, економічні інструменти регулювання ЗЕД, зовнішньоекономічна політика, методи регулювання ЗЕД, політика вільної торгівлі, принципи регулювання ЗЕД, протекціонізм, організаційно-правові інструменти регулювання ЗЕД; автономне мито, адвалорне мито, антидемпінгове мито, експортне мито, ефективна ставка мита, змінне мито, імпортне мито, компенсаційне мито, конвенційне мито, країна походження товару, митна вартість, митна політика, митна територія, митний контроль, митний кордон, митний тариф, мито, митні органи, митні процедури, митні режими, митне оформлення, номінальна ставка мита, парадокс Метцлера, постійне мито, преференційне мито, прості митні тарифи, сезонне мито, складні митні тарифи, теорія «оптимального оподаткування», транзитне мито; антидемпінгові заходи, демпінг, демпінгова маржа, державні закупівлі, «добровільні» обмеження експорту, експортні кредити, експортні субсидії, ембарго, квота, квотування, компенсаційні заходи, легітимні субсидії, ліцензія, ліцензування, міжнародна торгова угода, міжнародний торговий договір, нелегітимні субсидії, непрямі субсидії, нетарифне регулювання, паратарифні заходи регулювання ЗЕД, прямі субсидії, режим найбільшого сприяння, технічні бар'єри, торгово-політичний режим, шкода від демпінгу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- суб'єкти регулювання зовнішньоторговельних операцій;
- правові режими зовнішньоекономічної діяльності для іноземних суб'єктів господарської діяльності;
- зміст організаційно-правових методів регулювання ЗЕД;
- зміст адміністративних методів регулювання ЗЕД;
- зміст економічних методів регулювання ЗЕД;
- особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану;
- митна політика як складова зовнішньоекономічної політики держави;
- визначення змісту та методів обчислення митної вартості;
- види мита та їх характеристика;
- особливості функціонування митних режимів в Україні;
- зміни у митному регулюванні ЗЕД після введення воєнного стану;

- види нетарифного регулювання, визначені чинним законодавством України;
- нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі в умовах воєнного стану

Практичні завдання

Завдання 1. На митну територію України імпортується підакцизний товар з Польщі, митна вартість якого 8000 дол. США. Мито сплачене при ввезенні товару склало 2 %, митні збори – 0,2 %, акцизний збір – 30 %, ПДВ – 20 %, курс валюти – 40 грн за 1 дол. США. Обчисліть митні платежі.

Завдання 2. До України з США надійшов товар – “тканина”. Згідно з договором купівлі-продажу товар поставляється за умовами EXW-Бостон (перевезення оплачує покупець), вартість його – 5 дол. США за 1 кв. м, загальна кількість – 5000 кв. м. Вартість навантаження на судно у Бостоні – 200 дол. США, транспортування вантажу до Одеси (як кордону України) на теплоході – 3000 дол. США. Обчисліть митну вартість товару, враховуючи базисні умови поставки.

Завдання 3. Країна-імпортер оподатковує ровери, вартість яких становить 200 дол. США, адвалорним митом у 10 % і окремо оподатковує 5 %-ним адвалорним митом сталь, гуму тощо, з яких складається ровер. Обчисліть ставку ефективного мита, якщо вартість складових ровера становить 140 дол. США.

Завдання 4. Світова ціна на цукор з Куби, що знаходиться у порту Роттердам, становить 300 дол. США за 1 т. Мито на імпорт цукру у Німеччині – 3 %. Якби імпорт цукру не обкладався тарифом, його річне виробництво у Німеччині становило би 3 млн. т, споживання – 4 млн. т. Після обкладання імпорту митом внутрішнє виробництво цукру збільшилося до 3,4 млн. т, споживання скоротилося до 3,7 млн. т. Німеччина за споживанням цукру – мала країна. Обчисліть і зобразіть графічно: а) вигоду німецьких споживачів загалом, якби тариф було скасовано; б) втрати німецьких виробників цукру від скасування тарифу; в) втрати бюджету від скасування тарифу; г) чистий приріст споживання в результаті скасування тарифу.

Завдання 5. Обчисліть демпінгову маржу, шкоду від демпінгу і ставку мита, що перешкоджатиме появі шкоди від демпінгу, за вихідними даними, що наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Вихідні дані для обчислення демпінгової маржі

Назва показника	Ум. познач.	Значення
Товар, який є об'єктом демпінгового імпорту		Тканина
Середня ціна продажу в країні експорту	C'	30 грн за 1 м ²
Середні витрати на доставку товару на території країни експорту	$B'_{дост}$	1 грн за 1 м ²
Середня ціна, що декларується при імпорті товару в Україну	C	30 грн за 1 м ²
Середні витрати на доставку товару в Україну	$B_{дост}$	3 грн за 1 м ²
Мінімальна ціна продажу товару на ринку України без заподіяння шкоди	$C_{мін}$	40 грн за 1 м ²
Ставка ввізного мита	C_m	30 %

Семінарське заняття 2

Тема 3. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів. Міжнародні правила тлумачення торгових термінів ІНКОТЕРМС

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття і специфіка укладання зовнішньоекономічного контракту.

2. Функції зовнішньоекономічного контракту.
3. Класифікація зовнішньоекономічних контрактів.
4. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічного контракту. Зміст Віденської конвенції ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів».
5. Етапи підготовки й укладання зовнішньоекономічного контракту.
6. Документи, що використовуються при укладанні зовнішньоекономічного контракту.
7. Типова структура міжнародного контракту купівлі-продажу товарів.
8. Специфіка застосування «Інкотермс».
9. Зміст збірника міжнародних правил тлумачення торговельних термінів «Інкотермс-2020», його відмінності від «Інкотермс-2010».
10. Розподіл зобов'язань між продавцем і покупцем у ході постачання товарів на умовах «Інкотермс-2020» у групах E, F, C, D.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: акцепт, базисні умови поставки, договір про наміри, додаткові умови контракту, документальне забезпечення, зовнішньоекономічна операція, зовнішньоекономічний контракт, індивідуальні умови контракту, контракт «під ключ», міжнародний контракт купівлі-продажу товарів, міжнародний ринок, обов'язкові умови контракту, оферта, «рамковий» контракт, рахунок-проформа, рахунок-фактура, типовий контракт, торговельний звичай, умови контракту, універсальні умови контракту; міжнародні правила тлумачення торговельних термінів «Інкотермс», франко.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- типова структура міжнародних контрактів купівлі-продажу товарів;
- торгові звичаї та їх роль у міжнародних економічних відносинах;
- послідовність виконання експортно-імпортного контракту;
- історія виникнення та редагування збірника «Інкотермс»;
- типові помилки у трактуванні термінів «Інкотермс»;
- зв'язок між термінами «Інкотермс» та вибором транспортного засобу;
- розподіл обов'язків експортерів та імпортерів щодо митного очищення товару згідно з термінами «Інкотермс»;
- розподіл обов'язків експортерів та імпортерів щодо страхування вантажу згідно з термінами «Інкотермс»;
- особливості вживання терміна «франко».

Практичні завдання

Завдання 1. Підприємство, яке займається гуртовою реалізацією побутових радіаторів на ринку України, отримало оферту від виробника з Китаю. Пропозиція подана у таблиці 5.

Таблиця 5

Потенційний партнер	Ціна за одиницю товару (EXW)	Кількість одиниць	Базова умова поставки
Фірма Китаю	800 юанів	3000	FOB Шанхай

Середня ціна на аналогічні за якістю товари на ринку України становить 2400 грн. Ставка імпортного мита 10 %. Структура витрат у ціні одиниці продукції наведена у таблиці 6.

Таблиця 6

Структура витрат у ціні одиниці продукції

№	Статті витрат	Питома вага, %
1.	Ціна товару на умовах поставки EXW	100
2.	Перевірка якості	0,1

3.	Упаковка і маркування	0,3
4.	Навантаження на транспортний засіб	0,2
5.	Доставка до основного перевізника	4
6.	Експортне мито	3
7.	Навантаження на основний транспорт	0,2
8.	Страховання перевезення	1,5
9.	Оплата основного транспорту	6
10.	Розвантаження	0,2
11.	Доставка від основного транспорту	2
12.	Розвантаження на складі підприємства	0,2

Необхідно:

- визначити фактурну вартість потенційного контракту;
- розрахувати митну вартість потенційного контракту та основні платежі при розмитненні товару;
- визначити суму коштів, яку повинна перерахувати фірма на рахунок митниці та загальну вартість оприбуткованого імпортного товару;
- розрахувати ціну реалізації імпортного товару, якщо торгова надбавка не перевищує 20 % від загальної вартості;
- обґрунтувати доцільність здійснення зовнішньоекономічної операції.

Завдання 2. Підприємство, що займається оптовою реалізацією спортивного одягу на ринку України, отримало оферту від виробника з Китаю щодо закупівлі спортивних костюмів. Пропозиція подана у таблиці 7.

Таблиця 7

Потенційний постачальник	Ціна за одиницю (EXW)	Кількість, штук	Базисні умови поставки
Фірма Китаю	120 юань	2000	FCA Шанхай

Середня ціна на аналогічні за якістю товари на ринку України 240 грн. Ставка імпортного мита 10 %. Структура витрат у ціні одиниці продукції наведена у таблиці 8.

Таблиця 8

Структура витрат у ціні одиниці продукції

№ з/п	Статті витрат	Питома вага, %
1.	Ціна товару на умовах поставки EXW	100
2.	Перевірка якості	0,1
3.	Упаковка і маркування	0,3
4.	Навантаження на транспортний засіб	0,2
5.	Доставка до основного перевізника	4,0
6.	Експортне мито	3,0
7.	Навантаження на основний транспортний засіб	0,2
8.	Страховання перевезення	1,5
9.	Оплата основного транспорту	6,0
10.	Розвантаження	0,2
11.	Доставка від основного транспорту	2,0
12.	Розвантаження на складі підприємства	0,2

Необхідно визначити:

- 1) фактурну вартість потенційного контракту;
- 2) митну вартість потенційного контракту;
- 3) основні платежі при розмитненні товару;

- 4) суму коштів, які повинна перерахувати фірма на рахунок митниці;
- 5) загальну вартість оприбуткованого імпортованого товару;
- 6) ціну реалізації імпортованого товару, якщо торгова надбавка не більше 25 % від загальної вартості;
- 7) доцільність зовнішньоекономічної операції.

Завдання 3. Вітчизняне будівельне підприємство отримало ofertу від іноземних фірм з Німеччини, Великої Британії та Польщі. Умови офerti наведені в таблиці 9.

Таблиця 9

Потенційний партнер	Ціна за тис. м ³	Базисні умови поставки
«Екопласт» Польща	200,0 тис. дол. США	EXW
«Wood» Велика Британія	160,0 тис. євро	FOB
«Salt» Німеччина	128,0 тис. євро	CIF

Ціна на аналогічний за якістю товар на ринку України – 2000 тис. грн.

Витрати при перевезенні продукції наведені в таблиці 10.

Таблиця 10

Витрати при перевезенні продукції	
Назва показників	Сума, тис. дол. США
1. Збори за митне оформлення і мито	1,3
2. Експортна ліцензія	1,4
3. Транспортні витрати до порту експортера	2,5
4. Фрахтування судна	18,6
5. Навантажувально-розвантажувальні роботи	2,6
6. Страхування перевезення	6

Необхідно: 1) обчислити накладні витрати на імпорт продукції за запропонованими базисними умовами; 2) визначити ціну імпортованої продукції згідно з базисними умовами поставки; 3) пояснити економічний зміст отриманих результатів.

Завдання 4. Підприємство отримало офerti від іноземних фірм з Німеччини, Великої Британії, Польщі та Румунії щодо продажу меблевої фурнітури. Пропозиції подані у таблиці 11. Витрати при перевезенні продукції наведені у таблиці 12.

Визначте накладні витрати на імпорт продукції на умовах FOB, CIF, DDP та обчисліть ціни імпортованої продукції згідно з базисними умовами поставки, а також порівняйте отримані результати й оберіть найбільш вигідний варіант.

Таблиця 11

№ з\п	Потенційні партнери	Ціна за 1000 одиниць	Базисні умови поставки
1.	«Екопласт» (Польща)	220,0 тис. USD	FOB
2.	«Britishwood» (Велика Британія)	112,0 тис. GBP	CIF
3.	«Goon» (Румунія)	128,0 тис. EUR	DDP

Таблиця 12

Витрати при перевезенні продукції (у перерахунку в дол. США за офіційним курсом)	
Назва показника	Сума, тис. дол. США
1. Збори за митне оформлення і мито при експорті	1,3
2. Збори за митне оформлення і мито при імпорті	1,5
3. Упаковка і маркування	0,5
4. Експортна ліцензія	1,0

5. Транспортні витрати до порту експортера	1,5
6. Фрахтування судна	15,6
7. Страхування перевезення: - з мінімальним покриттям; - з великим покриттям	2,5 4,0
8. Навантажувально-розвантажувальні роботи	2,0
9. Доставка від основного транспорту до місця, призначеного покупцем	2,0
10. Розвантаження на складі покупця	1,2

Тема 4. Експортно-імпортні операції з товарами й послугами. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості міжнародної торгівлі товарами.
2. Поняття і причини поширення експорту. Прямий і непрямий експорт. Експортні стратегії.
3. Поняття і причини поширення імпорту. Позитивні ефекти й ризики імпорту.
4. Цілі та особливості реалізації стратегії імпортозаміщення. Взаємозв'язок стратегій імпортозаміщення та експортоорієнтованого виробництва.
5. Специфіка та алгоритм здійснення реекспортних операцій.
6. Специфіка та алгоритм здійснення реімпортних операцій.
7. Особливості організації й проведення міжнародних торгів (тендерів).
8. Специфіка експорту-імпорту послуг. Міжнародне регулювання торгівлі послугами.
9. Поняття і зміст світової ціни. Вимоги щодо надання зовнішньоторговельній ціні статусу міжнародної.
10. Основні чинники ціноутворення в ЗЕД.
11. Класифікація цін світового ринку.
12. Причини розбіжностей між внутрішніми і світовими цінами.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: виправданий (критичний) імпорт, експорт, експортна стратегія, експортний товар, імпорт, імпортозаміщення, міжнародні торги (тендери), міжнародний ринок послуг, реекспорт, реімпорт; базис ціни, валюта ціни, довідкова ціна, зовнішньоторговельна ціна, інтернаціональна вартість, ковзаюча ціна, кон'юнктура світового ринку, методи визначення цін, міжнародне стратегічне ціноутворення, міжнародний контракт купівлі-продажу товарів, множинність цін світового ринку, одиниця виміру ціни, рівень ціни, розрахункова ціна, світова ціна, способи фіксації ціни, трансфертна ціна, ціна з наступною фіксацією, ціна покупця, ціна продавця, ціна рівноваги, цінова знижка, цінова політика, цінова стратегія фірми на зовнішньому ринку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- етапи реалізації зовнішньоторговельних операцій;
- чинники, які впливають на вибір форм та інструментів функціонування підприємств на зовнішніх ринках;
- критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки;
- форми виходу підприємств на зовнішній ринок;
- чинники зовнішнього підприємницького макро- і мікросередовища;
- роль стратегії експортоорієнтованого виробництва у відновленні економіки України у післявоєнний період;
- основні цінові стратегії фірми на зовнішньому ринку;
- методи встановлення ціни на товари (роботи, послуги) на зовнішньому ринку.

Практичні завдання

Завдання 1. Підприємство експортує товар, витрати на виробництво якого склали 20 млн. грн. За товар отримана валютна виручка – 17,4 млн. дол. США. На всю валютну виручку підприємство закупило товар, ціна якого на внутрішньому ринку – 23,66 млн. грн. Розрахувати валютну ефективність експорту та імпорту, а також ефект експортно-імпортних операцій.

Завдання 2. Підприємству необхідно прийняти рішення про придбання обладнання для виробничих потреб (розглядаються два варіанти придбання обладнання: всередині країни і за кордоном). Вихідні дані наведені у таблиці 13.

Таблиця 13

Показники	Імпортне обладнання	Вітчизняне обладнання
1. Ціна обладнання (за контрактом)	20000 дол. США	100000 грн.
2. Витрати, пов'язані з придбанням, доставкою, наладкою обладнання	10000 дол. США	10000 грн.
3. Термін служби обладнання	5 років	5 років
4. Річні витрати, пов'язані з експлуатацією обладнання	100000 грн	120000 грн

Обчисліть ефект від імпорту та ефективність імпорту, а також визначте більш вигідний варіант.

Завдання 3. Вітчизняне обладнання, яке вже кілька років продукується в Україні, коштує 10000 євро; річні експлуатаційні витрати – 30000 грн. Експлуатація нового обладнання, виготовленого у Німеччині, потребує щорічних витрат у 20000 грн. Строки служби українського та німецького обладнання збігаються і становлять 9 років. Коефіцієнт валютної ефективності експорту на українському підприємстві-імпортері дорівнює 0,08 євро /грн. Яка буде ціна байдужості німецького обладнання при значенні граничної рентабельності 0,1? 0,15?

Завдання 4. З України експортується товар, повна «національна» собівартість якого 10000 євро. Витрати на пакування товару – 200 євро; завантаження на перший транспорт – 100 євро; доставка до основного перевізника – 120 євро; страхування перевезення – 800 євро; завантаження у перевізника – 150 євро; оплата основного перевезення – 1000 євро (у т. ч. до митного кордону України – 300 євро); розвантаження – 160 євро; імпортне мито – 175 євро; доставка від перевізника – 50 євро. Митним тарифом України передбачена сплата експортного мита за ставкою 3,5 %. Визначте митну вартість, розмір експортного мита і ціну товару за умовами EXW, FCA, FOB, CFR, CIF, DAP, DDP, DPU.

Семінарське заняття 3

Тема 5. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку.

Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Зміст посередницьких операцій на зовнішньому ринку.
2. Переваги й недоліки залучення посередників в експортно-імпортних операціях.
3. Класифікація посередників за обсягом повноважень.
4. Угоди комісії, їх особливості.
5. Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення.
6. Класифікація посередників за місцем на ринку.
7. Способи визначення винагороди посередникам.
8. Види збутових мереж посередників.
9. Сутність, особливості та види компенсаційних угод.
10. Товарообмінні й компенсаційні операції на безвалютній основі.

11. Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем.

12. Компенсаційні угоди на основі виробничого співробітництва.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: агентські угоди, безповоротна консигнація, брокер, брокерські угоди, дилер, дистриб'ютор, комісійні угоди, консигнаційні угоди, повірений агент, посередник, принципал, торгово-посередницька операція, комісіонер, комітент, консигнант, консигнатор, поворотна консигнація, торговий агент, угода про агентство з правом першої руки, угода про монопольне (ексклюзивне) агентство, угода про просте агентство, частково поворотна консигнація; авансові закупівлі, бартер, зустрічна торгівля, зустрічні закупівлі, міжнародні компенсаційні угоди, натуральний обмін, операції з викупу застарілої продукції, операції, які передбачають поставки на комплектацію, угода типу «by-back», угода типу «offset», угода типу «switch», толінгові операції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зміст категорій «посередницька фірма», «посередницька операція», «принципал»;
- сутність торгово-посередницьких операцій;
- переваги та недоліки залучення посередників у здійсненні ЗЕД;
- основні функції фірм-посередників на зовнішньому ринку;
- види торгово-посередницьких операцій: класифікація посередників за обсягом повноважень та місцем на ринку;
- сутність та основні принципи реалізації угод зустрічної торгівлі;
- основні причини поширення компенсаційної торгівлі;
- переваги та недоліки компенсаційної торгівлі.

Практичні завдання

Завдання 1.

Визначити додатковий прибуток експортера, отриманий завдяки залученню посередника. Вихідні дані: відпускна ціна експортера – 400 грн /шт.; обсяг партії товару – 2000 шт.; витрати на приведення якісних характеристик продукції до експортних вимог (у відсотках до відпускної ціни) – 4,25 %; оплата транспортування – 8500 грн; закладена до мінімальної ціни оплата послуг посередника (у відсотках до відпускної ціни) – 10 %; відшкодування витрат посередника – 4000 грн; середня ціна одиниці продукції на світовому ринку (контрактна ціна) – 16 євро /шт.; курс валюти – 32 грн /євро; комісійна винагорода посередника (у відсотках до контрактної ціни) – 13 %. Різниця у випадку перевищення контрактної ціни над мінімальною розподіляється між принципалом та посередником порівну.

Завдання 2.

Між консигнантом і консигнатором укладено договір частково поворотної консигнації на таких умовах: загальний обсяг продукції, поставленої на консигнаційний склад, – 900 тис. шт.; експортна ціна одиниці продукції – 10 євро; 75 % продукції підлягає обов'язковій реалізації.

Обсяг фактично реалізованої продукції склав 650 тис. шт.

Варіанти подальших дій контрагентів:

а) повернення частини нереалізованої продукції консигнанту для збуту на внутрішньому ринку. Ціна одиниці продукції на внутрішньому ринку становитиме 325 грн (курс валюти – 33 грн /євро). Комерційні витрати розподіляються між консигнантом та консигнатором порівну і становлять 2 євро /шт. Комерційні витрати, пов'язані з продажем продукції на внутрішньому ринку, становлять 350 тис. грн;

б) продаж продукції на зовнішньому ринку за ціною, що на 3 % нижча експортної ціни. Винагорода консигнатора за проведення цієї операції становитиме 5,5 % від ціни продажу.

Обчислити обсяг продукції, яку консигнатор повинен викупити у консигнанта. Визначити, який з варіантів дій є більш вигідним для консигнанта.

Завдання 3. Визначити ефект від бартеру за вихідними даними, що наведені в таблиці 14.

Таблиця 14

Експортна частина контракту:	Імпортна частина контракту:
1 Контрактна вартість товару – 9000 дол. США.	1 Контрактна вартість товару – 9000 дол. США.
2 Курс валюти на дату відвантаження – 1,2 дол. США / євро.	2 Курс валюти на дату отримання – 1,2 дол. США / євро.
3 Витрати на доставку товару до митного кордону – 575 євро.	3 Витрати на доставку товару до митного кордону – 600 дол. США.
4 Ставка експортного мита – 3,75 %.	4 Ставка імпортного мита – 4,25 %.
5 Ставка ПДВ – 0 %.	5 Ставка ПДВ – 20 %.

Завдання 4. Вартість обладнання, наданого згідно з компенсаційною угодою, – 500000 євро. Витрати, пов'язані з доставкою обладнання (включаючи сплату митних платежів), – 155000 євро. Вартість інжинірингових послуг, пов'язаних з монтажем обладнання і консультацією працівників, – 45000 євро. Курс валюти – 34 грн /євро. Термін дії компенсаційної угоди – 10 років. Компенсація здійснюється рівними частками. Розмір комісійних – 10 % річних.

Щорічний випуск продукції на обладнанні становить 200000 шт. Згідно зі складеним прогнозом, виготовлена продукція буде реалізовуватись: на внутрішньому ринку – 50 % від загального обсягу виробництва, за ціною 80 грн за 1 шт.; на зовнішньому ринку – 50 %, за ціною 2,5 євро за 1 шт.

За попередніми розрахунками визначено, що максимально допустимий процент поставки продукції в рахунок компенсації за надане обладнання для збереження прийнятного рівня рентабельності становить 18 %.

Визначити, чи є компенсаційна угода вигідною для отримувача обладнання.

Тема 6. Транспортне обслуговування ЗЕД. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності.

Економічний аналіз ЗЕД підприємства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Роль транспорту в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
2. Основні види операцій з організації міжнародних перевезень вантажів.
3. Фактори, що впливають на вибір виду транспорту у зовнішньоекономічній діяльності
4. Правове регулювання міжнародних перевезень.
5. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту.
6. Сутність та класифікація ризиків ЗЕД.
7. Технології управління ризиками в ЗЕД.
8. Поняття і види страхування в ЗЕД.
9. Особливості страхування вантажів у зовнішній торгівлі.
10. Призначення, об'єкт страхування та страховий випадок у страхуванні експортних кредитів.
11. Захист від валютних ризиків під час виконання зовнішньоекономічних контрактів. Валютні і мультивалютні застереження.
12. Фактори, що обумовлюють вибір валюти ціни контракту.
13. Аналіз виконання контрактних зобов'язань та динаміки експорту.
14. Оцінка ефективності зовнішньоекономічних операцій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: авіаційний транспорт, автомобільний транспорт, залізничний транспорт, коносамент, лінійне судноплавство, морський транспорт, річковий транспорт, трампове судноплавство, чартер, страхування транспортних перевезень; ризик ЗЕД, самострахування, страхування ЗЕД; абсолютні показники, аналіз зовнішньоекономічної діяльності, валютна ефективність ЗЕД, види аналізу ЗЕД, відносні показники, економічна ефективність ЗЕД, ефект від створення спільного підприємства, ефективність ліцензійної угоди, ефективність франчайзингу, зовнішньоекономічна безпека, лізинг, лізинговий платіж, методи аналізу ЗЕД, чинники розвитку ЗЕД.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- роль транспорту у реалізації ЗЕД;
- різновиди міжнародних перевезень;
- основні чинники, що визначають вид міжнародних перевезень;
- нормативно-правове забезпечення міжнародних перевезень;
- зміст та основні джерела виникнення ризиків у сфері ЗЕД;
- характеристика основних видів ризиків у зовнішньоекономічній діяльності;
- обґрунтування необхідності та етапів управління ризиками у сфері ЗЕД;
- умови страхування вантажів у ЗЕД;
- ризики ведення ЗЕД в умовах воєнного стану.

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізуйте експортну діяльність підприємства у розрізі виконання контрактних зобов'язань та динаміки експорту за два останні роки. Вихідні дані подані у таблиці 15.

Таблиця 15

Назва продукції	2022 рік		2023 рік	
	Кількість, шт.	Ціна, євро	Кількість, шт.	Ціна, євро
Згідно з контрактами				
Товар А	67000	12	66000	14
Товар Б	46000	14	48500	15
Фактично				
Товар А	68100	12	67500	15
Товар Б	45380	15	45000	14

Завдання 2. Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше 2/3 чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 10 млн. грн на рік. Собівартість річного випуску продукції 8 млн. грн. Ставка податку на прибуток 18 %. Строк ліцензійної угоди 10 років. Норма дисконту 0,15. Коефіцієнт валютної ефективності експорту для цього ліцензіата 0,19 дол. США /грн. Коефіцієнт, який враховує строк угоди (10 років) та коефіцієнт дисконтування (0,15), дорівнює 5,019.

Завдання 3. При укладанні ліцензійної угоди розглядаються три варіанти платежів:

- 1) паушальний платіж у розмірі 130000 євро за надану ліцензію і 200000 євро за поставку супутнього обладнання;
- 2) роялті у вигляді щорічних відрахувань 5 % від ціни продукції, виготовленої ліцензіатом на основі придбаної ліцензії. Термін дії угоди – 3 роки. Ціна одиниці продукції на

ринку ліцензіата – 5 дол. США (курс валюти – 1,2 дол. США /євро); річний обсяг реалізації – 180000 шт. Ціна одиниці продукції по експортних поставках ліцензіата – 4,25 євро; річний обсяг реалізації – 100000 шт. Супутнє обладнання на суму 200000 євро поставляється на умовах кредиту, що погашатиметься в таких пропорціях: 1-ий рік – 25 %, 2-ий рік – 25 %, 3-ій рік – 50 %; плата за кредит – 5 % річних. Ставка дисконтування – 10 %;

3) участь у прибутку ліцензіата у вигляді щорічних 15 %-них відрахувань. Показники обсягів продажу і цін аналогічні тим, що наведені у варіанті № 2. Сума річних витрат ліцензіата – 950000 дол. США; ставка податку на прибуток – 18 %. Супутнє обладнання поставляється на умовах, аналогічних тим, що наведені у варіанті № 2. Ставка дисконтування – 10 %.

Розрахувати суму ефекту від експорту ліцензії та супутнього обладнання за кожним варіантом, якщо витрати ліцензіара становлять: 100000 євро на проведення НДДКР і 120000 євро на виготовлення і доставку супутнього обладнання. Яка форма ліцензійного платежу є більш привабливою для ліцензіара?

Завдання 4. Між компанією “МакДональдс” (далі – франчайзер) та українським господарюючим суб’єктом (далі – франчайзі) укладено франчайзинговий договір, згідно з яким франчайзі надано право здійснювати продаж гамбургерів, виготовлених за технологією франчайзера. Річний обсяг реалізації гамбургерів – 90000 штук. Ціна 1 шт. – 50 грн при собівартості 42 грн. Співвідношення між базовим і додатковим прибутком оцінюється як 2:1. Частка франчайзера у прибутку становить 75 %. Визначити: 1) величину загального, базового і додаткового прибутку; 2) рівень загальної, базової і додаткової рентабельності; 3) ставку роялті; 4) прибуток франчайзера.

Завдання 5. Розрахувати суму інтегрального ефекту франчайзера, якщо франчайзингова угода укладена на таких умовах: єдиночасний внесок франчайзі за право користування торговою маркою – 50000 євро; єдиночасний внесок франчайзера у розбудову спільного з франчайзі бізнесу – 25000 євро; термін дії договору – 5 років; додаткові капіталовкладення франчайзера: 1-ий рік – 5000 євро; 2-ий рік – 5000 євро; 3-ій рік – 10000 євро; 4-ий рік – 10000 євро; 5-ий рік – 8000 євро; франчайзі зобов’язується виплачувати на користь франчайзера щорічно 20 % чистої суми продажу; обсяги продажів франчайзі: 1-ий рік – 90000 євро; 2-ий рік – 120000 євро; 3-ій рік – 150000 євро; 4-ий рік – 150000 євро; 5-ий рік – 150000 євро. Ставка ПДВ – 20 %, ставка дисконтування – 10 %.

Завдання 6. Визначити ставку фінансування лізингу за такими даними:

- річна сума лізингових платежів – 80000 грн;
- річний розмір амортизаційних відрахувань – 35000 грн;
- початкова вартість майна – 350000 грн;
- залишкова вартість майна на момент закінчення терміну лізингу – 175000 грн.

Чи можна вважати лізинг економічно доцільним, якщо ставка кредитування дорівнює 19 %?

Завдання 7. Визначити середню норму прибутку від лізингу за такими даними:

- щорічний обсяг виробництва продукції на обладнанні, що є предметом лізингу, – 500000 шт.;
- оптова ціна одиниці продукції – 200 грн;
- собівартість одиниці продукції – 165 грн;
- сума річного лізингового платежу – 260000 євро;
- курс валюти – 40 грн /євро;
- початкова вартість обладнання – 120000 євро;
- залишкова вартість обладнання на момент закінчення терміну лізингу – 500000 євро.

Завдання 8. Фактичний балансовий прибуток спільного підприємства (СП) у t-ому році склав 300 тис. євро. Ставка податку на прибуток – 18 %.

Визначити вид балансу (дисбалансу) інтересів учасників СП, якщо:

- прибуток розподіляється між засновниками згідно з пропорціями їх внесків до статутного фонду СП – 75:25 на користь вітчизняного учасника;
- очікуваний чистий прибуток вітчизняного учасника – 80 тис. євро, іноземного учасника – 20 тис. євро;
- прибуток вітчизняного учасника у (t-1)- ому році становив 75 тис. євро, іноземного учасника – 15 тис. євро;
- ставка податку на репатріацію прибутку іноземного учасника – 15 %.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом з навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички в сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» для студентів заочної форми навчання передбачає виконання контрольної роботи, яка складається з завдань (ІДЗ), приклади яких наведені нижче (усі варіанти завдань розміщені в Google класі).

Студенти виконують індивідуальні завдання згідно з призначеним варіантом самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт.

Контрольна робота студента ЗФН

ІДЗ № 1

Частина I. Керуючись основними положеннями теорії абсолютних переваг та згідно з наведеними у таблиці 16 даними визначте:

- 1) на виробництві якого товару слід спеціалізуватися кожній з країн;
- 2) обсяги виробництва кожного з товарів у кожній з двох країн та сукупні обсяги виробництва до і після спеціалізації країн;
- 3) виграш світу в цілому внаслідок спеціалізації країн на виробництві певних товарів згідно з теорією абсолютних переваг.

Таблиця 16

Вихідні дані для розв'язування задачі

Країни		Товари		Обсяг доступної праці, год.		Загальні затрати праці на товар 1, год.		Загальні затрати праці на товар 2, год.		Затрати праці на одиницю товару 1, год.		Затрати праці на одиницю товару 2, год.	
1	2	1	2	у країні 1	у країні 2	у країні 1	1	2	1	2	у країні 1	у країні 2	у країні 1
Єгипет	Фінляндія	Верблюди	Олені	200	200	100	Єгипет	Фінляндія	Верблюди	Олені	200	200	100

Частина II. Керуючись основними положеннями теорії порівняльних переваг та згідно з наведеними у таблиці 17 даними обчисліть результат спеціалізації для кожної з країн.

Таблиця 17

Вихідні дані для розв'язування задачі

Країни		Товари		Обсяг доступної праці		Загальні затрати праці на товар 1		Загальні затрати праці на товар 2		Затрати праці на одиницю товару 1		Затрати праці на одиницю товару 2		Коефіцієнт міжнародного обміну: товар 1 / товар 2	Обсяг продажу товару 1 при обміні
1	2	1	2	у країні 1	у країні 2	у країні 1	у країні 2	у країні 1	у країні 2	у країні 1	у країні 2	у країні 1	у країні 2		
Японія	Франція	Теле-візори	Вино	180	144	150	96	30	48	5	24	5	12	1,5	6

ІДЗ № 2

Частина I. Розрахуйте ефективний рівень митного тарифу за наведеними у таблиці 18 даними.

Як зміниться ефективний рівень митного захисту, якщо:

- 1) імпортне мито на готовий товар зросте в n разів;
- 2) імпортне мито на готовий товар скоротиться в k разів;
- 3) імпортне мито на всі комплектуючі зросте в h разів;
- 4) імпортне мито на всі комплектуючі зменшиться у m разів?

Таблиця 18

Вихідні дані для розв'язування задачі

Кінцевий товар			Основні комплектуючі									n	k	h	m
Назва	Ціна, грн	Мито, %	Назва	Ціна, грн	Мито, %	Назва	Ціна, грн	Мито, %	Назва	Ціна, грн	Мито, %				
Бінокль	260	25	Лінзи	48	3	Корпус	15	4	Акcesуари	9	2	2	2,5	3	1,7

Частина II. Розрахуйте відповідно до наведених у таблиці 19 даних такі показники:

- 1) обсяг імпорту до введення тарифу;
 - 2) обсяг імпорту після введення тарифу;
 - 3) ціну товару після введення тарифу;
 - 4) розмір мита на одиницю товару;
 - 5) ефект доходів (виграш державного бюджету від введення тарифу);
 - 6) ефект переділу (виграш внутрішніх виробників від введення тарифу);
 - 7) ефект захисту (втрати країни через виробництво товару, штучно захищеного тарифом);
 - 8) ефект споживання (втрати споживачів через скорочення споживання);
 - 9) чистий приріст споживання в результаті скасування тарифу;
 - 10) скорочення загального споживчого надлишку внаслідок введення тарифу.
- Наведіть графічний розв'язок задачі.

Таблиця 19

Вихідні дані для розв'язування задачі:

Товар	Одиниця виміру	Обсяг виробництва, млн. од.	Обсяг споживання, млн. од.	Світова ціна, дол.	Імпортне мито, %
-------	----------------	-----------------------------	----------------------------	--------------------	------------------

		до тарифу	після тарифу	до тарифу	після тарифу	США /од.	
Крохмаль	тонна	165	192	235	216	196	12

ІДЗ № 3

Частина I. Обґрунтуйте розподіл витрат на доставку товару в договорі, укладеному на основі терміну EXW («Інкотермс-2020»).

Частина II. Обчисліть вартість договору залежно від базисної умови поставки товару. Вихідні дані наведені у таблицях 20, 21.

Таблиця 20

Вихідні дані для розв'язування задачі

Сторона договору	Країни, де зареєстровані сторони договору		Товар	Кількість	Ціна у вітчизняній валюті (ВВ)	Курс валюти	Базисні умови поставки товару
	Експортер	Імпортёр					
Експортер	Україна	Польща	Кондитерські вироби	5 млн. шт.	10 грн /шт.	1 \$ = 40 грн	EXW

Таблиця 21

Дані щодо розподілу витрат на транспортування товарів та інші витрати, які несуть сторони в процесі доставки товару від експортера до імпортера (тис. дол. США)

Пакування на складі продавця	Навантаження на транспорт	Доставка до основного транспорту	Експортні формальності	Страховання основного перевезення	Навантаження на основний транспорт	Оплата основного транспорту	Розвантаження з основного транспорту	Імпортні формальності	Доставка від основного транспорту	Розвантаження на складі покупця
10	6	2	43	*	23	160	2	39	4	1

* – вартість страхування у разі потреби визначається за формулою:

$$C = \frac{V \cdot 1,5}{100} \cdot 1,1, \text{ де } V - \text{ціна товару на складі продавця з урахуванням вартості пакування.}$$

ІДЗ № 4

Частина I. З 2020 року з України експортується товар, витрати на виробництво якого становлять 25 млн. грн. Валютна вартість контракту – 1 млн. дол. США. Покупцеві надано кредит на 5 років з умовою погашення рівними частинами починаючи з першого після поставки товару року. Плата за кредит – 5 % річних. Курс валюти – 40 грн /дол. США.

Визначити ефект експортної операції, якщо ставка дисконтування дорівнює 10 %. Яким міг бути розмір ефекту у випадку оплати готівкою?

Частина II. Вітчизняне обладнання, яке вже кілька років продукується в Україні, коштує 10000 євро; річні експлуатаційні витрати – 30000 грн. Експлуатація нового обладнання, виготовленого у Німеччині, потребує щорічних витрат у 20000 грн. Строки служби українського та німецького обладнання збігаються і становлять 9 років. Коефіцієнт валютної ефективності експорту на українському підприємстві-імпортері дорівнює 0,08 євро /грн. Яка буде ціна байдужості німецького обладнання при значенні граничної рентабельності 0,1?

Частина III. Розглядаються два варіанти експорту продукції (таблиця 22). Необхідно розрахувати розмір ефекту і визначити більш прибутковий варіант.

Вихідні дані для розв'язування задачі:

№ з/п	Назва показника	Варіант 1	Варіант 2
1.	Ціна одиниці продукції (з урахуванням мита)	10 євро	12 дол. США
2.	Виробнича собівартість одиниці продукції	300 грн	300 грн
3.	Курс валюти	38 грн /євро	35 грн /дол. США
4.	Обсяг реалізації	10000 шт.	10000 шт.
5.	Витрати на транспортування	100000 грн	90000 грн
6.	Ставка ввізного мита	1,5 %	2,0 %

ІДЗ № 5

Частина I. Визначити додатковий прибуток експортера, отриманий завдяки залученню посередника.

Вихідні дані: відпускна ціна експортера – 100 грн /шт.; обсяг партії товару – 500 шт.; витрати на приведення якісних характеристик продукції до експортних вимог (у відсотках до відпускної ціни) – 0,3 %; оплата транспортування – 3000 грн; закладена до мінімальної ціни оплата послуг посередника (у відсотках до відпускної ціни) – 2,5 %; відшкодування витрат посередника – 500 грн; середня ціна одиниці продукції на світовому ринку (контрактна ціна) – 3,5 євро /шт.; курс валюти – 43 грн /євро; комісійна винагорода посередника (у відсотках до контрактної ціни) – 4 %. Різниця у випадку перевищення контрактної ціни над мінімальною розподіляється між принципалом та посередником порівну.

Частина II. Між консигнантом і консигнатором укладено договір частково поворотної консигнації на таких умовах: загальний обсяг продукції, поставленої на консигнаційний склад, – 500 тис. шт.; експортна ціна одиниці продукції – 3 дол. США; 75 % продукції підлягає обов'язковій реалізації.

Обсяг фактично реалізованої продукції склав 320 тис. шт.

Варіанти подальших дій контрагентів:

а) повернення частини нереалізованої продукції консигнанту для збуту на внутрішньому ринку. Ціна одиниці продукції на внутрішньому ринку становитиме 80 грн (курс валюти – 38 грн /дол. США). Комерційні витрати розподіляються між консигнантом та консигнатором порівну і становлять 0,5 дол. США /шт. Комерційні витрати, пов'язані з продажем продукції на внутрішньому ринку, становлять 250 тис. грн;

б) продаж продукції на зовнішньому ринку за ціною, що на 5 % нижча експортної ціни. Винагорода консигнатора за проведення цієї операції становитиме 2 % від ціни продажу.

Обчислити обсяг продукції, яку консигнатор повинен викупити у консигнанта. Визначити, який з варіантів дій є більш вигідним для консигнанта.

ІДЗ № 6

Частина I. Визначити ефект від бартеру за вихідними даними, наведеними у таблиці 23.

Таблиця 23

Експортна частина контракту:	Імпортна частина контракту:
1 Контрактна вартість товару – 5000 дол. США.	1 Контрактна вартість товару – 5000 дол. США.
2 Курс валюти на дату відвантаження – 1,16 дол. США /євро.	2 Курс валюти на дату отримання – 1,18 дол. США /євро.
3 Витрати на доставку товару до митного кордону – 200 євро.	3 Витрати на доставку товару до митного кордону – 250 дол. США.
4 Ставка експортного мита – 2 %.	4 Ставка імпорного мита – 5 %.
5 Ставка ПДВ – 0 %.	5 Ставка ПДВ – 20 %.

Частина II. Вартість обладнання, наданого згідно з компенсаційною угодою, – 100000 євро. Витрати, пов'язані з доставкою обладнання (включаючи сплату митних платежів), – 28000 євро. Вартість інжинірингових послуг, пов'язаних з монтажем обладнання і консультацією працівників, – 6000 євро. Курс валюти – 43 грн /євро. Термін дії компенсаційної угоди – 6 років. Компенсація здійснюється рівними частками. Розмір комісійних – 10 % річних.

Щорічний випуск продукції на обладнанні становить 50000 шт. Згідно зі складеним прогнозом, виготовлена продукція буде реалізовуватись: на внутрішньому ринку – 50 % від загального обсягу виробництва, за ціною 100 грн за 1 шт.; на зовнішньому ринку – 50 %, за ціною 4 євро за 1 шт.

За попередніми розрахунками визначено, що максимально допустимий процент поставки продукції в рахунок компенсації за надане обладнання для збереження прийнятного рівня рентабельності становить 15 %.

Визначити, чи є компенсаційна угода вигідною для отримувача обладнання.

Частина III. Проаналізуйте експортну діяльність підприємства у розрізі виконання контрактних зобов'язань та динаміки експорту за два останні роки. Вихідні дані подані у таблиці 24.

Таблиця 24

Назва продукції	2022 рік		2023 рік	
	Кількість, шт.	Ціна, євро	Кількість, шт.	Ціна, євро
Згідно з контрактами				
Товар А	3500	68	3500	66
Товар Б	1050	90	1100	94
Фактично				
Товар А	3520	66	3220	64
Товар Б	968	90	1120	90

1.5. Індивідуальні завдання

З навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» не передбачене виконання індивідуальних завдань.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види і форми ЗЕД.
2. Принципи здійснення ЗЕД.
3. Функції зовнішньоекономічної діяльності.
4. Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язок.
5. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності.
6. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
7. Напрями впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку.
8. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність та різновиди.
9. Основні положення класичних (описових) концепцій зовнішньої торгівлі.
10. Основні положення регулятивних теорій розвитку ЗЕД.
11. Основні положення альтернативних теорій ЗЕД.
12. Основи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
13. Рівнева структура системи регулювання світогосподарських зв'язків.
14. Класифікація методів та інструментів регулювання ЗЕД.
15. Порівняльний аналіз політики вільної торгівлі і протекціонізму.
16. Характеристика органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції.
17. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

18. Правове регулювання ЗЕД.
19. Поняття тарифного регулювання і державної митної політики.
20. Порядок митного оформлення товарів. Види та порядок розрахунків митних платежів.
21. Митні документи та специфіка їх оформлення.
22. Характеристика митних режимів.
23. Види мита.
24. Митна вартість та методи її визначення.
25. Поняття та механізм застосування митного тарифу.
26. Ефекти від впровадження мита. Наслідки введення тарифу для великих і малих країн.
27. Поняття простого і складного митного тарифу. Порядок визначення країни походження товару.
28. Нетарифні засоби регулювання: підходи до класифікації та характеристика.
29. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни.
30. Кількісні обмеження зовнішньої торгівлі.
31. Методи прихованого протекціонізму.
32. Фінансові методи стимулювання експорту та побічної дискримінації імпорту.
33. Поняття і різновиди демпінгу. Антидемпінгові заходи у зовнішньоекономічній політиці держави.
34. Поняття й функції зовнішньоекономічних контрактів. Принцип автономії волі сторін.
35. Процедура підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічного контракту.
36. Класифікація зовнішньоекономічних контрактів.
37. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічних контрактів. Поняття торгового звичаю (узансу).
38. Основні положення Конвенції ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.
39. Типова структура зовнішньоторгового контракту.
40. Призначення збірника «Інкотермс» у зовнішній торгівлі.
41. Особливості розподілу обов’язків між контрагентами згідно з термінами «Інкотермс-2020».
42. Зміст понять «експорт» та «експортний товар». Прямий і непрямий експорт.
43. Основні переваги і ризики експортних операцій.
44. Поняття і методи здійснення імпорту. Вплив імпорту на макроекономічні процеси.
45. Призначення й алгоритм здійснення реекспортної операції.
46. Призначення й алгоритм здійснення реімпортної операції.
47. Особливості організації та проведення міжнародних торгів (тендерів).
48. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
49. Зовнішньоторговельна ціна: поняття, функції, класифікація.
50. Сучасні цінові стратегії фірм на зовнішньому ринку.
51. Основні чинники ціноутворення в ЗЕД.
52. Поняття і множинність світової ціни. Вимоги щодо надання зовнішньоторговельній ціні статусу міжнародної.
53. Причини розбіжностей між внутрішніми і світовими цінами.
54. Цінові, валютні і фінансові умови зовнішньоекономічного контракту.
55. Зміст понять “посередник”, “посередницька операція”.
56. Переваги та недоліки залучення посередників у зовнішній торгівлі.
57. Класифікація посередників за обсягом повноважень.
58. Класифікація посередників за місцем на ринку.
59. Угоди комісії, їх особливості.
60. Угоди консигнації, їх особливості.

61. Способи визначення винагороди посередникам.
62. Поняття, причини і наслідки розвитку зустрічної торгівлі на зовнішніх ринках.
63. Товарообмінні операції бартерного типу.
64. Сутність та особливості компенсаційних угод.
65. Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем.
66. Компенсаційні угоди на основі виробничого співробітництва.
67. Роль транспорту в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
68. Правове регулювання міжнародних перевезень.
69. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту.
70. Специфіка діяльності транспортно-експедиторських підприємств.
71. Сутність та класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності.
72. Специфіка страхування зовнішньоторгових вантажів.
73. Специфіка страхування експортних кредитів.
74. Способи зниження ймовірних збитків від коливань валютних курсів.
75. Сутність, зміст та основні завдання аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білета

1. Принципи здійснення ЗЕД.
2. Переваги та недоліки залучення посередників у зовнішній торгівлі.
3. Задача: Країна-імпортер оподатковує ровери, вартість яких становить 200 дол. США, адвалорним митом у 10 % і окремо оподатковує 5 %-ним адвалорним митом сталь, гуму тощо, з яких складається ровер. Обчисліть ставку ефективного мита, якщо вартість складових ровера становить 140 дол. США.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до схеми на рис. 2.1.

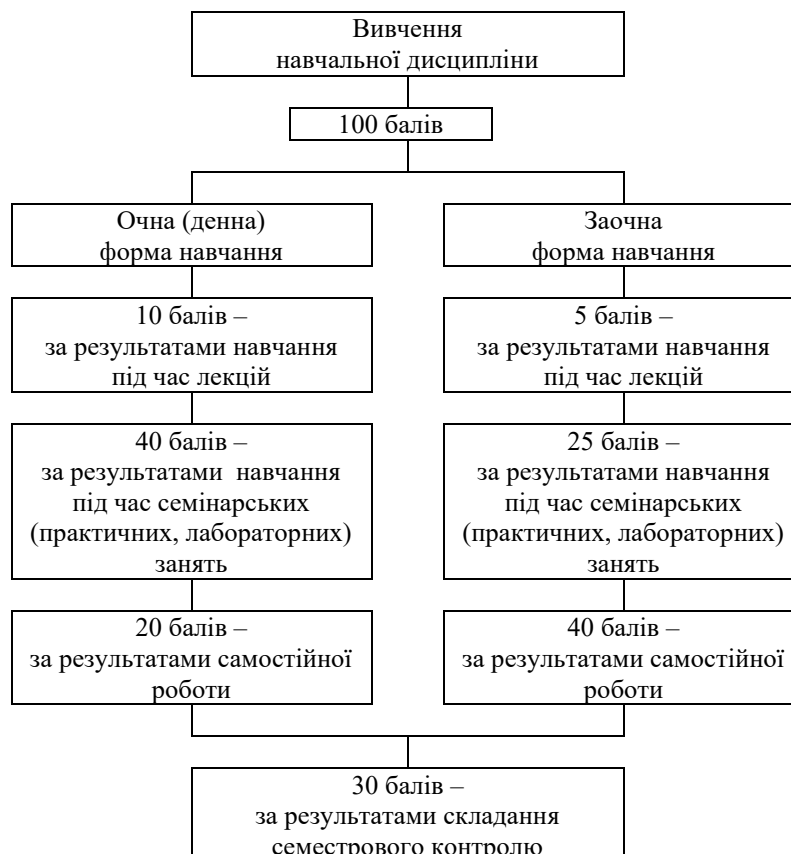

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» передбачено проведення 3 лекційних занять за заочною формою навчання. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій		
			1	2	3
1.	Заочна	3	1,67	3,33	5,00

2.3. З навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» передбачено проведення 3 семінарських занять за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну (контрольну) роботу студентів наведено в таблиці:

№ з/п		Завдання						Усього
		1	2	3	4	5	6	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну (контрольну) роботу	6	7	6	7	7	7	40
	Усього							40

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», студент заочної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у таблиці 4.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді, наведений в таблиці:

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань (завдання) екзаменаційного білета			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	8	8	14	30

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Багрова І.В., Редіна Н.І., Власюк В.Є., Гетьман О.О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 580 с.
2. Вернюк Н.О., Клименко Л.В., Новак І.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. Умань: Уманський національний університет садівництва, 2012. 322 с.
3. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 410 с. URL: <http://surl.li/lfauqc>.
4. Дахно І.І., Бабіч Г.В., Барановська В.М. Зовнішньоекономічний менеджмент: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 568 с.
5. Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2022 р. № 236 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>.
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: конспект лекцій / Укл.: О.В. Кот, К.Ю. Величко, Л.Л. Носач, О.І. Печенка. Харків: ХДУХТ, 2018. URL: <https://salo.li/F265619>.
7. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник / за ред. Ю.Г. Козака. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 292 с. URL: <http://surl.li/fwhxdj>.
8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: підручник / за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 652 с. DOI: <http://doi.org/10.31617/p.knute.2019-895>.
9. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: підручник / В.О. Новак, Т.Л. Мостенська, М.Г. Луцький та ін. Київ: Кондор, 2013. 495 с.
10. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / за ред. О.В. Шкурупій. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 248 с. URL: <http://surl.li/sdxjcd>.
11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / за заг. ред. Ю.Є. Петруні. Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів, 2015. 331 с.
12. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон: навчальний посібник / за ред. Ю.Г. Козака. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 290 с. URL: <http://surl.li/hrctzl>.
13. Інкотермс-2020. Правила МТП з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. URL: https://vtrade.uaberries.com/storage/app/public/Incoterms_2020.pdf.
14. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 228 с. URL: <http://surl.li/ggauah>.
15. Котиш О.М., Мілько І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 183 с. URL: <http://surl.li/axnbsy>.
16. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
17. Міжнародна мікроекономіка: навчальний посібник / за ред. Ю.Г. Козака, Ю.М. Пахомова, Н.С. Логвінової. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
18. Новак В.О., Мостенська Т.Л., Гуріна Г.С., Ільєнко О.В. Зовнішньоекономічна діяльність: підручник. Київ: Кондор, 2012. 552 с. URL: <https://salo.li/dcAB1eF>.
19. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 07.02.2019 р. № 2680-VIII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>.
20. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу: Закон України від 22.08.2024 р. № 3926-IX / Верховна Рада України. Законодавство України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3926-20#Text>.

21. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей експорту окремих видів товарів у період дії воєнного стану: Закон України від 09.05.2024 р. № 3706-IX / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3706-20#Text>.

22. Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій в сфері зовнішньоекономічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.1999 р. № 756 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-99-%D0%BF#Text>.

23. Про заборону вивезення товарів з України на митну територію Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 р. № 1076 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-2022-%D0%BF#Text>.

24. Про закриття морських портів: Наказ Міністерства інфраструктури України від 28.04.2022 р. № 256 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0470-22#Text>.

25. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.

26. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 р. № 332-XIV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>.

27. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.04.2022 р. № 426 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text>.

28. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2022 р. № 1466 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1466-2022-%D0%BF#Text>.

29. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1402 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2023-%D0%BF#Text>.

30. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. № 330-XIV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>.

31. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. № 331-XIV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text>.

32. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 р. № 1540a-XII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text>.

33. Про Звернення Верховної Ради України до Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо поглиблення економічної співпраці та продовження дії тимчасових заходів з лібералізації торгівлі: Постанова Верховної Ради України від 06.10.2022 р. № 2636-IX / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2636-IX#Text>.

34. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

35. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.

36. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 р. № 351-XIV / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text>.

37. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

38. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.02.2022 р. № 188-р / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-2022-%D1%80#Text>.

39. Про тимчасові заходи лібералізації торгівлі, що доповнюють торговельні пільги, що застосовуються до українських товарів: Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради від 30.05.2022 р. № 2022/870. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/870/oj>.

40. Тищенко В.Ф., Остапенко В.М. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0052011.pdf>.

41. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 512 с.

42. Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 408 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_939_65221132.pdf.

43. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

44. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник. Тернопіль, 2017. 137 с. URL: <https://salo.li/73b7333>.

45. Чернишова Л.О., Козуб В.О., Носач Л.Л., Величко К.Ю., Печенка О.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум: навчальний посібник. Харків: Видавництво “Форт”, 2017. 238 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_2116_97352259.pdf.

3.2. Допоміжні джерела

Тема 1

1. Алексєєва Т.І., Баранова Є.О., Наєнко О.П. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на принципах маркетингу. *Вісник Одеського національного університету. Серія “Економіка”*. 2016. Т. 21. Вип. 4. С. 12–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopu_econ_2016_21_4_4.

2. Амбражей О.А., Орешкова А.Ф. Визначення поняття “зовнішньоекономічна діяльність” у законодавстві України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 4. С. 179–185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2015_4_25.

3. Долгова Л.І., Іваненко В.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких структур в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Траєкторія науки*. 2021. С. 2007–2016. URL: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/75745>.

4. Іщенко С.В., Пряхіна К.А., Капінос О.С. Особливості організації інформаційної підтримки при прийнятті управлінських рішень в сфері ЗЕД. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2015. Вип. 3 (92). Ч. 2. С. 16–21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkdpu_2015_3\(2\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkdpu_2015_3(2)_4).

5. Качмарчик С.Г. Фундаментальна підготовка майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності: стан проблеми і тенденції. *Науковий вісник Національного*

університету біоресурсів і природокористування України. Серія "Педагогіка, психологія, філософія". 2016. Вип. 239. С. 112–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2016_239_18.

6. Кваша С.М., Павленко О.М., Вакуленко В.Л. Наукові засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті міжнародних відносин України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3713/3635>.

7. Котиш О.М. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття "зовнішньоекономічна операція". *Економіка розвитку*. 2014. № 2. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecro_2014_2_20.

8. Кувик В.М. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія "Економіка та управління"*. 2024. № 12. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-12-04-01/2024-12-04-01>.

9. Кульгавець Х.Ю. Щодо визначення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в українському законодавстві. *Право і суспільство*. 2015. № 3 (3). С. 88–91. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3\(3\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_3(3)_18).

10. Рахман М.С., Сіладі К.Б. Характеристика та аналіз сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/32.pdf.

11. Скриньковський Р., Процевят О., Павленчик Н., Цюх С. Сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Path of Science*. 2022. № 8 (6). С. 1001–1008. URL: <http://surl.li/seqyui>.

12. Хитра О.В. Синергетика зовнішньоекономічної діяльності. *Features and trends of socio-economic development in global and local dimensions: International scientific conference (October 21–22, 2022, Leipzig, Germany)*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. pp. 19–24. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/300/8357/17446-1>.

13. Хитра О.В. Синергетичний підхід до аналізу категорійного апарату зовнішньоекономічної діяльності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 103–109. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/24.pdf>.

14. Хитра О.В., Терещенко Т.В. Глокалізація як визначальний чинник організації зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник*. 2023. № 4 (36). С. 7–15. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2023/4_36_ukr/4.pdf.

15. Шапоренко О.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств як одна із ключових складових їх виробничо-господарської діяльності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 85–89. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/20.pdf>.

16. Шугалій А.М. Сучасні тенденції і проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів Університету Григорія Сковороди в Переяславі*. 2023. Вип. № 56. С. 65–76.

17. Шупрудько Н.В. Зовнішньоекономічна діяльність України у контексті зміцнення її економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2018/156.pdf.

18. Щербакова А.В., Дугієнко Н.О. Україна в світових глобалізаційних процесах. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 107–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_2_28.

19. Юр'єва П.Б., Микитенко Т.В. Зовнішньоекономічна діяльність та особливості її оподаткування: теоретичні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1288/1242>.

Тема 2

1. Акименко О.Ю. Формування механізму сучасного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як важливої передумови розвитку експортно орієнтованого виробництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. 2019. Вип. 24 (1). С. 5–9. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24(1)_3).
2. Банчук-Петросова О. Механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Таврійський науковий вісник. Серія "Публічне управління та адміністрування"*. 2022. № 4. С. 3–7. URL: <https://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/133/120>.
3. Банчук-Петросова О.В., Єфіменко Л.М. Формування єдиної державної політики у сфері зовнішньоторговельної діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 5. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/73.pdf.
4. Баришполь С.Ю. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. 2023. Вип. 48. С. 7–13. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/48_2023ua/3.pdf.
5. Васильєв Є.О. Компетенція органів місцевого самоврядування у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 4. С. 14–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2016_4_4.
6. В'юник О.В., Вавінський Б.О. Напрями вдосконалення механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах інноваційних змін. *Центральноукраїнський науковий вісник. Серія "Економічні науки"*. 2020. Вип. 5 (38). С. 30–39. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/5\(38\)/5.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/5(38)/5.pdf).
7. Деркач Ю. Використання інструментів валютного регулювання в умовах воєнного стану. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 3 (03). С. 21–25. URL: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/27/28>.
8. Зеліч В.В., Матвеев М.Е. Особливості регулювання та контролю зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану: реалії сьогодення. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 5 (05). С. 93–97. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/152/140>.
9. Лагутін С.С. Теоретичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Молодий вчений*. 2024. № 6 (130). С. 189–194. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6240/6102>.
10. Лосицька Т.І. Державне регулювання експортної діяльності. *Наука, технології, інновації*. 2019. № 3. С. 11–21. URL: https://nti.ukrintei.ua/wp-content/uploads/2020/09/Лосицька_3-19.pdf.
11. Лупак Р.Л. Імплементация в Україні світового досвіду державної політики імпортозаміщення: регіонально-галузеві аспекти. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 142–149. URL: https://re.gov.ua/re201702/re201702_142_LupakRL.pdf.
12. Лупак Р.Л. Теоретико-методичний базис державної політики імпортозаміщення: крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. *Сталий розвиток економіки*. 2017. № 3 (36). С. 32–36. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/239/229>.
13. Матвеев М., Лебедченко В., Гайдай Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5 (23). С. 232–245. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1648/1646>.
14. Міщенко Д.А., Міщенко Л.О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965>.
15. Олійник О.В., Ксендзук В.В. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю країни в умовах воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 4. С. 50–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2022_4_8.
16. Орлов І.В., Ксендзук В.В. Складові зовнішньоекономічної політики України:

перспективні вектори розвитку в сфері державного управління. *Економічний вісник*. 2020. № 4. С. 51–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2020_4_7.

17. Платонова І.О. Теоретичні засади механізмів державного регулювання ЗЕД. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13–14. С. 125–129. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2020/21.pdf.

18. Прушківська О.В. Експортоспроможна та імпортозаміщуюча політика у формуванні споживчого ринку національної економіки в умовах глобалізації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 4. С. 52–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2017_4_8.

19. Скрипник С.В., Процевят О.С., Воронова О.В. Особливості регулювання ЗЕД в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1308/1262>.

20. Улида В.Ю. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія “Державне управління”*. 2015. Вип. 2. С. 132–139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2015_2_20.

21. Хитра О.В. Орієнтири зовнішньоекономічної політики України в умовах воєнного стану та з урахуванням вимог поствоєнного відновлення економіки. *From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area: Proceedings of the VII International Scientific Conference (December 1–2, 2023. Riga, Latvia)*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. pp. 121–125. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/405/11069/23052-1>.

22. Хитра О.В., Корнійчук А.В. Зміна підходів до регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Ефективність міжнародної економічної інтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 3 листопада 2023 р.)*. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 106–110. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/234/5937/13250-1>.

23. Хитра О.В., Мороз В.А., Корнійчук А.В. Трансформація механізмів організації зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану та у контексті вимог євроінтеграції. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія “Економічні науки”*. 2023. Вип. 4 (110). С. 79–91. URL: <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/220/208>.

24. Хомутенко Л.І., Дужа Т.Б. Функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: результати та перспективи. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 236–245. URL: <https://journals.kyumu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/123/121>.

25. Цап М.В., Палінчак М.М. Стратегічні пріоритети державної економічної політики імпортозаміщення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Міжнародні економічні відносини та світове господарство”*. 2018. Вип. 18 (3). С. 112–117. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_3_2018ua/25.pdf.

26. Шамборовський Г.О. Зміни режимів зовнішньої торгівлі внаслідок Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 3. С. 40–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2016_3_7.

27. Шамборовський Г.О. Концептуальні підходи до управління зовнішньоекономічною політикою в Україні. *Економічний простір*. 2016. № 111. С. 50–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_111_7.

28. Шамборовський Г.О. Політика протекціонізму в трансформаційних економіках. *Схід*. 2016. № 4. С. 46–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2016_4_8.

29. Шамборовський Г.О. Ринкові реформи в Україні в умовах лібералізації зовнішньої торгівлі з ЄС. *Економічний простір*. 2016. № 112. С. 46–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_112_7.

30. Швед В.В., Матяш О.Д. Законодавче регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Міжнародні економічні відносини та світове господарство”*. 2022. Вип. 43. С. 162–

167. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/43_2022ua/30.pdf.

31. Шейко Ю.О. Деякі аспекти розробки і реалізації політики імпортозаміщення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*. 2019. Вип. 33. С. 63–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_33_13.

32. Шнирков О., Чугаєв О. Економічна інтеграція України до ЄС в умовах російсько-української війни. *Журнал європейської економіки*. 2023. Т. 22. № 1. С. 49–68. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1637/1643>.

33. Шупрудько Н.В. Інструменти регулювання зовнішньоторговельної діяльності на регіональному рівні та їх вплив на ефективність ЗЕД мікрорівня. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1150/1108>.

Тема 3

1. Аль-Оста С.А. Особливості укладання контрактів при здійсненні підприємствами зовнішньоекономічної діяльності. *Економічний простір*. 2015. № 96. С. 5–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_96_3.

2. Інкотермс: Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_007.

3. Саксонов В.Б. Правові особливості зовнішньоекономічних договорів (контрактів) України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 252–260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_2_36.

4. Чайковська В.В. Міжнародні економічні договори як джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Альманах міжнародного права*. 2018. Вип. 7. С. 20–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2015_7_4.

5. Шумик М. Мовно-правничі аспекти зовнішньоекономічних договорів (на матеріалах українсько-польських контрактів). *Україна та Польща: минуле, сьогодення, перспективи*. 2012. Т. 1. С. 44–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UPmcp_2012_1_14.

Тема 4

1. Ангелко І.В., Лех Г.А., Шпарик Х.В., Данило С.І. Економічний зміст зовнішньоторговельних цін та механізм їх формування. *Регіональна економіка*. 2021. № 2. С. 205–213. URL: https://re.gov.ua/re202102/re202102_205_AnhelkoIV,LekhHA,ShparykKhV,DanyloSI.pdf.

2. Арутюнов А.В., Біхле Ю.А., Вітовський А.Ю. Теоретико-методичні аспекти формування ціни на продукцію аграрних підприємств при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 2. С. 95–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_2_18.

3. Бударін О.С. Проблеми імпортозаміщення та їх вирішення на машинобудівних підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2024. № 6. С. 208–216. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-6_0-pages-208_216.pdf.

4. Валіулліна З.В. Міжнародний маркетинг в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств сфери послуг. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*. 2016. Вип. 17 (1). С. 15–18. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17(1)_5).

5. Ващенко Т.В. Актуалізація стратегії імпортозаміщення в конкурентному середовищі промислових підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Серія "Економіка"*. 2016. Т. 21. Вип. 2. С. 77–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_2_18.

6. Ващенко Т.В. Реалізація стратегії імпортозаміщення як запорука розвитку експортного потенціалу промислових підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 3. С. 200–211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2015_3_20.

7. Ващенко Т.В., Летуновська Н.Є. Роль інноваційного малого бізнесу у вирішенні завдання імпортозаміщення та підвищення конкурентоспроможності промислового сектору

в умовах забезпечення випереджального розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 49–52. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/31_2018/11.pdf.

8. Вербицька Г. Про вплив війни на динаміку експорту України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2023. Вип. 64. С. 57–67. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/11835>.

9. Гаврилюк І.І. Динаміка та тенденції розвитку міжнародної торгівлі в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2126/2055>.

10. Гаврилюк І.І. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами Європейського Союзу. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3344/3271>.

11. Гаврилюк І.І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1969/1896>.

12. Губа М.І. Імпортозаміщення в системі забезпечення розвитку продовольчого ринку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 7. С. 117–121. URL: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/27.pdf>.

13. Жабинець О.Й. Чинники глобальних змін у міжнародній торгівлі та військова агресія росії: вплив на розвиток експортної діяльності регіонів України. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 75. № 2. С. 82–91. URL: <http://surl.li/sbkkyd>.

14. Захарченко В.І., Чумакова С.В. Підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства на підставі удосконалення його цінової політики. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 1. С. 96–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_1_16.

15. Ішук С.О., Процевят О.С. Діагностика трансформацій у товарному експорті регіонів під впливом повномасштабної російсько-української війни. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2022. Вип. 4. С. 7–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2022_4_4.

16. Ішук С.О., Созанський Л.Й. Український товарний експорт: виклики в умовах війни та повоєнного відновлення. *Регіональна економіка*. 2024. № 1. С. 81–94. URL: https://re.gov.ua/re202401/re202401_081_IshchukSO,SozanskyLY.pdf.

17. Кобеля-Звір М.Я. Гранти для українських експортноорієнтованих компаній в умовах війни. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2024. № 77. С. 90–96. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1605/1511>.

18. Коваленко В.В., Шолом А.О., Ковальова М.Л. Експорт товарів з України: зміни в період воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 10 (122). С. 209–212. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5992/5861>.

19. Ковтун Е.О. Здійснення рекламної кампанії на підприємстві як запорука ефективної зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія “Економічні науки”*. 2020. № 2. С. 253–255. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_2_47.

20. Ковтун Е.О., Бондар І.О., Гуменюк А.А. Особливості розробки маркетингової стратегії для здійснення оптимізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Міжнародні економічні відносини та світове господарство”*. 2016. Вип. 6 (1). С. 169–171. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2016_6\(1\)_42](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2016_6(1)_42).

21. Ковтун Е.О., Денисевич Є.С., Зайцева Д.Є. Фактори впливу на формування стратегії підприємства при виході на зовнішні ринки. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 669–673. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_158.

22. Ковтун Е.О. Теоретичні аспекти маркетингових досліджень при здійсненні підприємством зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія “Економічні науки”*. 2021. № 1. С. 197–202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2021_1_37.

23. Корж М.В. Управління ціновою політикою у складі системи регулювання конкурентоспроможності товару і підприємства. *Економічний форум*. 2013. № 4. С. 98–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2013_4_19.
24. Король В.І. Законодавчі засади трансфертного ціноутворення у зовнішньоекономічній сфері. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 15. С. 171–174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prip_2016_15_44.
25. Крутік Ю.В., Столяр Ю.А. Зміст понять “експорт” та “імпорт” як об’єктів державного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія “Державне управління”*. 2020. Том 31 (70). № 5. С. 138–142. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/5_2020/27.pdf.
26. Кундицький О.О. Стратегія державного регулювання імпортозаміщення в аграрному секторі України. *Науковий вісник МГУ. Серія “Економіка і менеджмент”*. 2015. Вип. 10. С. 60–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_10_15.
27. Мельник Т.М., Пугачевська К.С. Імпортозалежність економіки України і пріоритети селективного імпортозаміщення. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 29–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_4_5.
28. Мельничук О.П., Мельник О.В. Трансфертне ціноутворення у зовнішньоекономічних операціях. *Вісник Одеського національного університету. Серія “Економіка”*. 2014. Т. 19. Вип. 2 (6). С. 81–84. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_2\(6\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_2(6)_20).
29. Мозгова Г.В., Євтушенко В.А., Стовбуненко Д.Д. Теоретичні аспекти імпортової діяльності підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 34–40. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-12_0-pages-34_40.pdf.
30. Найдено О.Є., Петренко А.А. Паралельний імпорт: теоретичні аспекти та проблеми регулювання. *Бізнес-навігатор*. 2023. Вип. 3. С. 7–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2023_3_3.
31. Нечипорук А., Котова М., Кочубей Д. Експорт України в умовах воєнного стану. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 5. С. 18–32. URL: <https://journals.knute.edu.ua/foreign-trade/article/view/1916/1774>.
32. Осіпова Л. Динаміка експорту України в умовах повномасштабної війни: проблеми та можливі шляхи їх усунення в контексті євроінтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія “Економічні науки”*. 2022. № 6. Том 2. С. 50–54. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/01/2022-312-62-09.pdf>.
33. Пелех О.Б. Структурні зміни експорту та імпорту товарів України на початку XXI ст. *Академічний огляд*. 2021. № 2 (55). С. 79–92. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2021/2/9.pdf>.
34. Пильнова В.П., Капелюшна Т.В., Пісковець О.В. Організація експорту товарів суб’єктами малого та середнього бізнесу. *Агросвіт*. 2020. № 24. С. 29–36. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/24_2020/5.pdf.
35. Плекан М.В., Мартинюк В.П. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1932>.
36. Ривак Н.О. Шляхи реалізації експортного потенціалу України на ринках ЄС. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2021. Вип. 2 (148). С. 69–74. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20212\(148\)/sep20212\(148\)_069_RyvakN.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20212(148)/sep20212(148)_069_RyvakN.pdf).
37. Хабурський В.І., Мазуріна О.В. Особливості формування ціни на продукцію аграрних підприємств при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Бізнес-навігатор*. 2014. № 2. С. 147–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2014_2_29.
38. Хитра О.В. Роль імпортозаміщення у розвитку фармацевтичного ринку України в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 3. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/3247/3283>.
39. Цап М.В., Калиняк Н.Ю. Теоретичні аспекти імпортозаміщення та рівень

імпортотаміщення національного господарства України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. 2018. Вип. 18 (3). С. 106–112. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2018_18\(3\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2018_18(3)_24).

40. Цап М.В., Палінчак М.М., Стебляк Д.М. Сутнісні характеристики процесу імпортотаміщення та його ролі в соціально-економічному розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. 2018. Вип. 18 (3). С. 118–122. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2018_18\(3\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2018_18(3)_26).

41. Чех М.М., Василиця О.Б., Польовська В.Т. Імпортотаміщення та залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 4. С. 87–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_4_14.

42. Шамборовський Г.О. Сучасний стан та перспективи зовнішньої торгівлі України. *Агросвіт*. 2024. № 9. С. 28–35.

43. Шевченко А.В. Перспективи імпортотаміщення російських та білоруських товарів на внутрішньому ринку України / Центр економічних і соціальних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-02/importozamischennyarf_df.pdf.

44. Шепель Т.В. Сучасні реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 49–58. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-49_58.pdf.

45. Шолом А.С., Коваленко Р.С. Структура та динаміка зовнішньої торгівлі послугами України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3668/3598>.

46. Шуба М.В., Тимофєєва В.О. Сучасний стан і перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом. *Бізнес Інформ*. 2024. № 8. С. 32–38. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-8_0-pages-32_38.pdf.

47. Щєбликіна І.О., Щєбликіна З.В., Симонова К.С. Управління ціновою політикою на сучасних підприємствах. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія "Економічні науки"*. 2014. № 1. С. 276–279. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2014_1_55.

Тема 5

1. Васильєва С.І., Осіпова Ж.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства з урахуванням посередника. *Молодий вчений*. 2014. № 5 (1). С. 75–78. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_5\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_5(1)_21).

2. Земляков І.С. Аналіз маркетингової діяльності оптових торговельно-посередницьких підприємств. *Ефективна економіка*. 2010. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_11_33.

3. Земляков І.С., Пилипчук В.П., Штуль В.П. Удосконалення управління маркетинговою діяльністю торговельно-посередницьких підприємств. *Стратегія економічного розвитку України*. 2015. № 37. С. 156–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2015_37_19.

4. Квач Я.П., Борісов О.Г., Лопатко К.М. Види посередників у зовнішньоекономічній діяльності: теоретичні аспекти. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 1. С. 33–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2014_1_7.

5. Ковтун Е.О., Сафонюк Н.О., Гусак К.Ю. Проблеми розвитку посередницької ланки в зовнішньоторговельних операціях. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_10_29.

6. Кузьмін Д.Л. Комерційне посередництво на сучасному ринку: підходи до класифікації. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013. № 1. С. 118–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_1_25.

7. Манжура О.М. Моделювання розподілу витрат та надбавки між підприємством виробником та збутовим посередником. *Моделювання та інформаційні системи в економіці*. 2011. Вип. 83. С. 83–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mise_2011_83_10.
8. Токмін Д.Л. Вплив торговельно-логістичних посередників на організацію збуту товарів. *Управління розвитком*. 2013. № 16. С. 124–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_16_49.
9. Трішкіна Н.І. Сутність торговельного посередництва у системі маркетингу. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2013. Т. 18. Вип. 3 (3). С. 116–119. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_3\(3\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_3(3)_31).
10. Федотов О.П. Концепція здійснення посередницької діяльності у сфері державної митної справи. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 15. С. 285–298. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2015_15_32.

Тема 6

1. Бабій І.В. Стратегічне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств: теорія, методи, практика: монографія. Хмельницький: ТОВ «Поліграфіст-3», 2018. 343 с. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/7404>.
2. Вакульчик О.М., Книшек О.О. Інтегрально-рейтингова оцінка та аналіз якісних характеристик підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. *Економічний простір*. 2016. № 113. С. 92–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_113_11.
3. Васюк Т.В. Методи дослідження та визначення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 131–136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_3_17.
4. Гонтарева І.В., Несен М.А. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств на основі маркетингових досліджень. *Соціальна економіка*. 2023. Вип. 66. С. 109–119. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2023-66-10>.
5. Дунська А.Р., Зінченко Д.В. Особливості формування інноваційної стратегії в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2015. № 12. С. 425–428. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_62.
6. Євтушенко Н.О. Прямі іноземні інвестиції: стан та перспективи розвитку. *Економічний простір*. 2023. № 188. С. 83–88. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1354/1304>.
7. Карасьова Н.А. Методологічні особливості дослідження експортоорієнтованої діяльності. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 154–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_7_22.
8. Карачина Н.П., Сметанюк О.А. Вітюк А.В., Мукоїд Д.Д. Діагностика ефективності зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 3. С. 101–107. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-16.pdf>.
9. Ковальчук Т.Г. Особливості менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Стратегія розвитку України*. 2018. № 2. С. 50–53. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/14120>.
10. Ковтун Е., Дячук М., Русавська Ю. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 2. С. 41–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2018_2_9.
11. Ковтун Е.О., Поліщук І.В., Турець Ю.М. Шляхи оптимізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. Вип. 6 (1). С. 172–174. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6\(1\)_43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6(1)_43).
12. Ковтун Е.О. Формування ефективного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного*

університету. Серія “Економічні науки”. 2020. № 6. С. 285–290. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_6_49.

13. Левий В.В., Дугієнко Н.О. Проблеми та перспективи участі України в міжнародному трансфері інноваційних технологій. *Молодий вчений*. 2015. № 1 (1). С. 115–118. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_1\(1\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_1(1)_29).

14. Малярець Л.М., Гринько П.О. Аналітичне забезпечення аналізу ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. 2019. № 1 (39). С. 208–216. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-1_0-pages-208_216.pdf.

15. Романькова О.М., Урайчик К.С. Облік та аналіз експортних операцій у сучасному стані. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2409/2329>.

16. Свидрук І.І., Ільчишин С.М. Якість аналізу ефективності зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія “Економічні науки”*. 2020. № 4. Том 3. С. 235–241. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2020-4t3-41.pdf>.

17. Снігур Х.А. Інноваційний підхід до управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Серія “Економіка”*. 2015. Т. 20. Вип. 2/2. С. 76–80. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_ekon_2015_20_2\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_ekon_2015_20_2(2)_20).

18. Талах Т.А., Талах В.І. Особливості методики аналізу зовнішньоекономічної діяльності та його інформаційне забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3784/3706>.

19. Терещенко Т.В., Хитра О.В. Асиметрія ефектів синергізму в зовнішньоекономічній діяльності. *Університетські наукові записки*. 2022. № 5–6 (89–90). С. 71–89. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/89-90_71-89/pdf.

20. Тимоць М.В., Стахів Г.І. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2155/2084>.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua	- Вебпортал Верховної Ради України
http://www.president.gov.ua	- Вебпортал Адміністрації Президента України
2. http://www.kmu.gov.ua	- Вебпортал Кабінету Міністрів України
3. http://mon.gov.ua	- Вебсайт Міністерства освіти і науки України
4. http://nbuv.gov.ua	- Вебсайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
5. http://gntb.gov.ua	- Вебсайт Державної науково-технічної бібліотеки України
6. www.ukrstat.gov.ua	- Вебсайт Державної служби статистики України
7. http://www.adm.km.ua	- Вебсайт Хмельницької обласної військової адміністрації
8. http://km-oblrada.gov.ua	- Вебсайт Хмельницької обласної ради
9. http://www.khmelnysky.com	- Вебсайт Хмельницької міської ради
10. http://www.univer.km.ua	- Вебсайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
11. www.mfa.gov.ua	- Вебсайт Міністерства закордонних справ України
12. www.europa.eu.int	- Вебсайт Європейського Союзу